

Posudek vedoucí na bakalářskou práci

Název práce: Miera rozpoznávania maskulinných a femininných znakov u detí predškolského veku, na základe kresby

Jméno autorky: Vladimíra Molleková

Bakalářská práce Vladimíry Mollekové se zabývá genderovými schémata u dětí v předškolním věku. Využívá přitom kognitivně-sociální východiska. Konkrétně se autorka v práci ptá, jaký je obsah kognitivního schématu ženy a muže, nakolik jsou tato schémata polarizovaná a zda genderová schémata dětí jsou široce sdílená v dětské kultuře.

Teoretická východiska práce představují hlavní přístupy k genderové socializaci. Zdá se mi, že místy jde práce příliš do šířky a věnuje se i tématům, která nemají na kognitivní zpracování genderových obsahů kresby přímý vliv. Na druhou stranu tím ale autorka ukazuje, že má poměrně dobrý vhled do genderové socializace jako celku. Těžištěm této části jsou kognitivní mechanismy genderové socializace (zejména genderová schémata) a jejich vývoj podle věku. Dostatečná pozornost je také věnována kresbě coby prostředku pro zobrazování kognitivních schémat, přičemž autorka naznačuje (bohužel ne tak podrobně, jak by téma práce vyžadovalo), jak se ve výsledných kresbách kombinují omezení kognitivní a senzoricko-motorická, což je nutné brát v potaz při analýze a interpretaci takových dat. V následné analýze se tyto limity zohledňují jen částečně.

Výzkum má poměrně složitý design (kresby dětí různých věkových kategorií byly předkládány samotným zkoumaným dětem, od nichž byl žádán popis obsahu kreseb). Autorka se pro něj inspirovala v existujícím slavném výzkumu, s jehož výsledky svoji studii porovnávala (ovšem méně, než by se nabízelo). Složitost designu přináší určitá metodologická a interpretační úskalí. Hlavní problém spočívá ve výběru kreseb, které jsou podnětovým materiálem. Pokud jsou kresby zvoleny tak, aby byly dobře rozpoznatelné, pak obvykle reprezentují dominantní genderová schémata více než ostatní kresby. I v autorčině souboru kreseb existovala velká variabilita, kterou bylo nutné zredukovat. Zvolená redukce bohužel výzkum posunula k větší genderové polarizaci – tj. zesílila ji v podnětovém materiálu, a tedy i v dětských analyzovaných odpovědích. Moje výhrada k tomuto postupu spočívá zejména v tom, že autorka neprovedla řádnou, zdokumentovanou analýzu získaných kreseb, takže výsledný podnětový materiál je silně ovlivněn její preferencí (byť se snažila použítá kritéria u každého obrázku reflektovat).

Realizace výzkumu probíhala překvapivě hladce. Práce s dětmi raného předškolního věku bývá náročná, ale autorka ji dobře zvládla. Rozhovory s dětmi sice jsou často stručné, nicméně i tak jsou kvalitní a výzkumně vyčerpávací. V analýze autorka využívala nejprve jednoduchou kvalitativní obsahovou analýzu a poté kvazi-quantitativní zpracování. Základním materiálem pro interpretaci bylo porovnání správnosti určení postav a stanovení jejich klíčových atributů u dívek a chlapců různého věku. Oceňuji podrobný popis postupu, z kterého je zřejmé, že autorka měla svůj výzkum pod kontrolou a dokázala po celou dobu analýzy sledovat jak variabilitu dat (v genderových i věkových řezech), tak výzkumné otázky. Prezentace dat je přehledná a čtivá – dobře kombinuje agregované výsledky s ilustračními ukázkami z rozhovorů. Postupné představování výsledků za podskupiny sice působí trochu únavně (výsledky se často opakují, rozdíly jsou spíše menší), ale podrobnost výsledků zde posiluje jejich důvěryhodnost. Vrcholem je pak shrnující kapitola 10.9. porovnávací věkové a genderové kategorie.

Výsledky studie nejsou zcela překvapivé. Autorka prokázala, že schopnost rozpoznávat genderová schémata s věkem roste. Spočívá důvod v tom, že jsou děti zralejší, nebo zkušenější, nebo schematičtější? Možná vysvětlení autorka naznačuje v diskusi. Teoretický přínos studie ale zůstal v tomto bodu nevyužit – důvody identifikovaných vzorců nebyly detailně rozebrány. Takový požadavek je vůči bakalářské práci zřejmě příliš velký, nicméně vůči Vladimíře Mollekové bych si jej troufla vznést (autorka má jistě potenciál na něj alespoň částečně zareagovat v rámci obhajoby).

Text bohužel obsahuje překlepy a gramatické chyby. Bývala by mu prospěla finální jazyková a stylistická úprava.

Závěr: Bakalářskou práci Vladimíry Mollekové pokládám za zdařilou. Autorka se vydala do náročného terénu, kde realizovala složitý výzkum. K výzkumu přistoupila s dobrým teoretickým vhladem. Práce podle mého stanoviska zcela splňuje požadavky kladené na závěrečné práce.

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze, 30. 8. 2017

Irena Smetáčková